

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abbon. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel. 68.45.41.
Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

W E E K B L A D

=====
nadruk verboden

19e jaargang nr.45

=====
26 juni 1975

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Allereerst moet ik U vertellen, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Denkt zelf na. Volgens het programma moet ons onderwerp heden van actuele aard zijn. Ik koos als titel:

M E N S E R G E R J E N I E T
=====

Beschouw ik hedendaags Portugal, zo vallen mij daar verschillende zaken op, die u mogelijk ontgaan zijn. Wij hebben hier immers te maken met een volk, dat lange tijd wel zeer diktatoriaal is geregeerd.

Je zou denken dat dit, zodra die mensen daarvan vrij worden, gedaan zal zijn. Maar dat had u gedacht. Al die mensen hebben in feite aldoor hun diktators benijd. Nu is de diktator eweg. Het heet nu, dat zij opeens vrij zijn. Maar wat worden zijzelf nu allemaal meteen? Kleine diktatortjes.

Wat wil zeggen, dat diktatuur over het algemeen een rijke oogst met zich pleegt te brengen aan diktatoriale neigingen, ook bij de tegenstanders daarvan.

Je kunt het natuurlijk politiek gaan bezien en stellen, dat het toch wel betreurenswaardig is, dat de verschillende progressieve partijen niet tot samenwerking komen, zodat de socialisten en de kommunisten elkaar voortdurend in het vaarwater zitten en zelfs de katholieken met de kommunisten moeilijkheden hebben over o.m. uitzendingen.

Het klinkt allemaal nogal verward en onlogisch. Maar wanneer je de achtergronden gaat bezien, valt op, dat de maatschappij in Portugal op wel zeer vaste verhoudingen in macht en bezit was opgebouwd. De basis daarvan is weggefallen, zodat als enige macht het leger is overgebleven, dat dan nu ook in feite de baas speelt.

Met excuses aan alle militairen en exmilitairen moet

ik echter konstateren, dat elk leger dat gezag krijgt, daar het wezen daarvan neigt naar diktatuur. Militairen stellen nu eenmaal graag, dat er orde moet zijn, dat zij best weten, hoe de zaken geregeld moeten worden, terwijl alle inspraak, die men overigens gemeenlijk in dergelijke gevallen wel wil toestaan, verlopen moet langs de hiërarchieke weg - wat betekent, dat heel veel verzandt, vóór het tot een beslissing kan komen.

Toch heeft men, ook op deze wijze, vele van de oude regels buiten werking kunnen stellen. En dat is een belangrijk punt in de gehele ontwikkeling. Maar geen van de mensen daar vraagt zich voorlopig af, hoe allen te samen iets tot stand kunnen brengen. Men vraagt zich alleen af, hoe men met zijn eigen groep de plaats in zal kunnen gaan nemen van de groepen, die nu regeren.

Realiseer u, dat wij niet werkelijk alleen te maken hebben met socialisten en kommunisten e.d. : dat zijn maar-namen. Zoals men ook niet werkelijk te maken kan hebben met een werkelijk geheel kapitalistisch, of een geheel antikapitalistisch systeem.

Men heeft in dit geval te maken met een geheel volk, dat een betrekkelijk gebrekkige opvoeding heeft, dat altijd onder een bepaald systeem heeft geleefd, daarentegen bepaalde resentementen koesterde en nu deze gevoelens wil uitleven, koste wat het koste, onverschillig tegen wat of wie men zich in feite zal moeten keren.

Er is b.v. dat dagblad, waar men nog steeds de redacteurs - het gezag hier in feite - niet wil binnenlaten. De typografen willen een echt volksdagblad maken, zo zeggen zij. Waarom laat men hen dit niet proberen. Dan zal al snel blijken, dat zij daartoe ook niet in staat zijn zonder een leiding, die in feite de oude gezagsrelaties binnen het blad herstelt.

De katholieken zijn boos, omdat over een van hun zenders door bezetters allerhande kommunistische leuzen worden uitgezonden. Maar zij vergeten daarbij, dat Jezus een van de eerste sociaal en zelfs kommunistisch denken leraren op aarde was. Hij leerde zijn volgelingen immers reeds 2000 jaren geleden, dat je je bezittingen aan de armen moest geven of achterlaten en de zorg voor je naaste op je diende te nemen?

Misschien zouden die katholieken de bezettende kommunisten zonder moeite kunnen helpen aan een reeks zeer christelijke uitspraken en gelijkenissen, waardoor de huidige ontwikkelingen toch beter kunnen worden aangepast - en ook de taal van de zender - aan het meer gelovige deel van de bevolking.

Elders horen wij soortgelijke klanken. In Italië winnen de kommunisten veld en dreigt een kommunistische regering te ontstaan - en dat in een Navopartner. Maak je er niet zo druk over en vraag je liever af, waarom juist deze groep zoveel winsten boekt. Vraag je af, waarom de kommunisten in Italië steeds meer op de voorgrond gaan komen.

Wanneer je eerlijk wilt zijn, zul je moeten toegeven, dat dit minder een kwestie van politieke overtuigingen is, dan wel een zich verzetten door steeds meer mensen tegen vele politieke misbruiken.

Want uitbuiting, omkoperij, misbruik van macht en beïnvloeding van rechtspleging komen op het ogenblik in dit land nog regelmatig voor. Er zijn nog steeds heren in dit land, die andere mensen als een soort lijfeigenen durven beschouwen.

In deze dagen zijn er steeds meer mensen tegen dergelijke praktijken, die zelfs de maffiosi in dit land een zeer grote invloed bezorgen, in oproer komen. Maar waar komen zij terecht, wanneer zij hun afkeer kenbaar willen maken? De enigen, die zich buiten de kommunisten sterk tegen dergelijke zaken zeggen te keren, zijn de socialisten. Maar die hebben reeds duidelijk kenbaar in dit opzicht gefaald.

De socialisten zijn aan de macht gekomen vanuit een verzet tegen bestaande misstanden, maar toen het er opan kwam, hebben zij het spel toch weer meegespeeld. Dan blijft alleen de oppositie, de kommunisten over.

Het verschijnsel is normaal. Wanneer u zich daarover wilt ergeren, dan moet u zich in eigen land ergeren over het nog steeds bestaan van b.v. een boerenpartij - die in feite ook een resentementspartij is en altijd ook was. Verder kan ik zeggen, dat deze partij op haar eigen bestemming vooruit lijkt te lopen, want de partijvoorzitter speelt vandaag al voor spook.

Op de keper bezien zijn dergelijke ontwikkelingen niet zo erg, daar zij voortvloeien uit een opkomend rechtgevoel. Ik vraag mij dan ook af, waarom zoveel mensen voortdurend bezig zijn de wereld in twee stukken te hakken: het goede deel van de oprechte democraten en het andere stuk, waar je alleen verwerpelijke kommunisten aantreft.

Let wel: ik voel niet voor de marxistische systemen, zoals die overal tot aanzijn komen, systemen, waarin zelfs de stellingen en denkbeelden van Marx verwrongen worden uitgelegd om de nationale gevoelens van de betrokken groepen te strelen enz.

Maar waarom is iemand, die denkt aan een andere vorm van maatschappij dan de bestaande, in de ogen van zovelen opeens een verwerpelijke kommunist? Want je bent in deze tijd een kommunist of een fascist, tenzij je precie doet, wat iedereen doet. In dat geval ben je een goed sociaal-democraat - tenminste in uw land. In Nederland is iemand al een goed sociaaldemocraat, wanneer hij zijn hond in de goot laat poepen en zijn auto op de stoep zet.

Mogelijk zijn er in de wereld, zelfs in uw land, vele zaken, waarover u zich pleegt te ergeren. Maar aan de andere kant moet u dan toch ook beseffen, dat u altans in eigen land dergelijke zaken zelf mede tot stand hebt gebracht.

Wanneer je luidkeels bescherming eist tegen het optreden van allerhande extremistische groepen, roep je om instanties als de bvd. Wanneer je vraagt, dat Amerika optreedt als politieagent van de wereld, dan roep je om een cia, die zich met alle middelen overal probeert in te dringen en te handhaven.

Men dient verder te beseffen: naarmate je meer wilt van de gemeenschap, heb je een grotere apparatuur nodig om het geheel van die gemeenschap te dwingen elke eenling die

verlangde rechten, zekerheden enz. te geven.

Wanneer u zich ergert over alles, wat de gemeenschap van u meent te mogen nemen en eisen, dan doet u dit alleen terecht, wanneer u zich realiseert, wat u zelf van die gemeenschap als normaal eist voor anderen evenzeer ergerniswekkend kan zijn.

Wanneer u zegt, dat u vrij wilt zijn, zo betekent dit ook, dat voor u geen uitkeringen als aow, ww en dergelijke niet meer in aanmerking kunnen komen. Erger u niet over een ambtelijke mentaliteit en een verambtelijking van uw gemeenschap, wanneer u daaraan eisen stelt. Erger u ook niet, dat de ambtenaar zal reageren: indien u toevallig, om welke reden ook, geen kinderbijslag wenst te ontvangen, ofschoon u daarop recht hebt volgens de wet, moet u het toch maar nemen. U kunt dan zelf dat geld wel aan een andere bestemming toevoeren. Maar voor ons is het te lastig met allerhande meer persoonlijke benaderingen en gevoelens rekening te houden in de toepassing van onze maatregelen.

Toch geef ik toe, dat iemand, die de wereld op het ogenblik beziet, alle redenen schijnt te hebben om zich te ergeren. Schijnt, want je kunt achter alles, wat direct kenbaar wordt, nog andere tendenzen en ontwikkelingen bespeuren, wanneer je even verder kijkt dan het oppervlak alleen.

In Portugal zie ik b.v. niet in de eerste plaats het gevaar, dat hier een kommunistische staat zal ontstaan. Ik zie wel het gevaar voor volksverdwazing, maar gelijktijdig zie ik in dit volk zeer vele mensen, die - ondanks een verleden, dat eerder op meelopen gericht was - nu zoeken naar een eigen verantwoordelijkheid en een eigen weg in willen slaan.

Dan kan ik het vervelend vinden b.v. voor de socialisten, dat de typografen hun redactie uit het gebouw willen houden, maar aan de andere kant besef ik: deze mensen willen tenminste iets, wat verder gaat dan wat meer loon en wat meer vrije tijd. Deze mensen streven een positief doel na en vragen zich niet alleen af, hoe zijzelf er beter van kunnen worden - dit ondanks de verklaring, dat het hen om hun job gaat en niet om het principe. Want deze verklaring komt van mensen, die met het geval in hun maag zitten.

Ook in uw land zien wij steeds meer van dergelijke mensen optreden. Maar helaas: uw land is altijd een veelpartijen land geweest. Twee Nederlanders samen hebben een politiek debat, zijn er drie samen, dan wordt er een nieuw geloof of een nieuwe partij geboren en komt er 'n vierde bij, dan ontstaat na enige tijd weer een scheuring of schisma.

Toch zien wij in uw land vele progressieve krachten aan het werk. Wij mogen dan uitroepen, dat b.v. den Uyl zijn eigen programma verraden heeft - wat wel enigszins waar is, maar zonder dit kan de man geen ministerpresident blijven - of op andere staatslieden kritiek hebben, maar zeer vele mensen brengen toch maar offers, spannen zich in, zonder daarvoor iets terug te mogen verwachten, alleen maar om de wereld wat beter te maken.

Opvallend in uw land is, dat er zoveel mensen ondanks alles in deze langzaam versufte calvinistisch-socialistische maatschappij met onverwachte democratische neventendenzen blijven streven naar een grotere vrijheid voor allen.

Opvallend is ook, dat deze mensen voortdurend zoeken naar een nieuwe geestelijke benadering van het bestaan, een nieuwe stoffelijke benadering van het bestaande en een nieuwe rechtvaardigheid, ofschoon zij er beter aan toe zouden zijn, wanneer zij zich naar de aloude gebruiken en orde zouden voegen. Ook daarover ergeren velen onder u zich steeds weer, maar ik acht dit niet ergerlijk. Ik vind het zo erg niet, dat het een of andere stukje langharig tuig in jeans zijn nood loost tegen het associatieswekkende standbeeld op de Dam in Amsterdam.

Het is natuurlijk ergerniswekkend voor degenen, die dit zien als een soort heiligdom. Maar aan de andere kant is voor mij het feit, dat zelfs dit mogelijk is, een groot compliment voor uw samenleving.

Een maatschappij, die bereid is een drop-out te aanvaarden als drop-out en hem desnoods met rust te laten en op zijn eigen wijze desnoods naar de maan te laten gaan, is altijd nog beter dan een gemeenschap, die zegt: je moogt geen drop-out zijn. Je moet marcheren, zoals wij dit willen of sterven. En dergelijke gemeenschappen zijn er ook op uw wereld.

Ik besef, dat dit alles beschouwd zal worden als politieke praat en veel mensen zijn dat snel moe. Maar u leeft in een wereld, waarin vooruitgang nu eenmaal uit dergelijke dingen geboren wordt.

Zeker, de Oranjevrijstaat en de kabouters - nu reeds historie geworden - waren in feite iets krankzinnigs. Maar zij hebben veel veranderd. Er zijn mensen, die vroeger opkwamen voor alternatieve gedachten en een alternatieve maatschappij, die op het ogenblik rustig tegen de wil van velen huizen slopen, omdat men een project, waarin vele millieenen werden gestoken, niet zonder meer stil kan gaan leggen.

Maar ieder op zijn wijze heeft gedacht, gezocht, gehoopt een nieuwe weg te vinden. Een dergelijke nieuwe weg betekent niet alleen maar een nieuwe maatschappelijke benadering. Het betekent ook een verandering van mentaliteit.

Mentaliteit is een wijze van leven, niet alleen maar van denken. Het is de wijze, waarop je je eigen plaats en plichten ziet binnen een gemeenschap. Het is daarnaast ook de wijze, waarop je, bewust of onbewust, ook deel gaat nemen in een groter geheel, dat ook geestelijke waarde heeft en een andere waarde dan hetgeen je alleen maar in een loonzakje ziet, of tot uiting kunt brengen in b.v. een hervorming van het openbaar vervoer.

Bezien wij de mentaliteit, die op het ogenblik bij velen bestaan, vallen in de eerste plaats de werkingen van bepaalde kosmische invloeden op.

Dan kun je zeggen: het is een zeer onrustige tijd. Vele mensen zijn in verzet, zonder misschien ook maar te weten, waartegen zij zich in feite keren. Vele mensen ook zijn onnadenkend. Er zullen in de komende tijd heel wat meer ongelukken ontstaan door menselijke nalatigheden en het nemen van te grote risico's dan door invloeden, die zich aan de menselijke mogelijkheid tot beheersen onttrekken.

Heel wat mensen zullen veel ellende voor zich en anderen gaan veroorzaken door onnadenkendheid. Dat is waar.

Maar onder de inwerking van dezelfde kosmische invloeden zie ik ook veel mensen, die met een bijna ondenkbare vasthoudendheid streven naar ontwikkeling.

Ik zie ondanks alles, waarover u zich ergert, dat de agressie, die steeds toeneemt, ook vaak heel goede resultaten heeft. Ik zie, dat het extremisme, dat ongetwijfeld overal optreedt, in zijn uitingen onaanvaardbaar kan zijn, maar in zijn achtergronden vaak tekenen toont van een groot rechtsgevoel en maatschappelijk bewustzijn, waarbij ook een intens geloof aan het goede, het betere, het hogere, hierbij een rol speelt.

Ik meen, dat je, wanneer je met alle onrustige stromingen van deze tijd nog tot dergelijke reacties kan komen, een dergelijke motivering weet te vinden, als mens nog niet zo slecht bent. De mensen mogen zich dan mogelijk terecht ergeren aan bepaalde uiterlijkheden, maar zij hebben geen redenen om zich te ergeren aan de mentaliteit, die daarachter verborgen ligt.

Ik kan mij voorstellen, dat de mensen zich dooiergeren aan het feit, dat een stel ambonezen - stel je voor - plannen maakten om de koningin te gijzelen. Waarbij men overigens over het hoofd schijnt te zien, dat, zo hun republiek nooit beter wordt dan hun gijzelingsopzet, zij die hele staat beter kunnen vergeten.

Maar wat die mensen gedaan hebben, is natuurlijk dom. Hun reactie lijkt onredelijk, dat ben ik met u eens. Zij hebben zich gedragen als echte extremisten en gesteld, dat het doel de middelen heiligt, tot roofovervallen toe.

Maar hebben deze mensen met dit alles ook niet ergens tot uw volk gezegd: wanneer je een belofte geeft, moet je die houden? Hebben zij ook niet zo duidelijk gemaakt: wat in ons leeft, of wij dit nu kennen uit ons geboorteland of niet, is voor ons zo belangrijk, dat dit waar moet kunnen worden, hoe dan ook? Wij geloven in het voor ons goede en weigeren de hoop op te geven. Wij geloven, dat er een hogere kracht is, die het alsnog mogelijk zal maken.

Voor die mentaliteit moet je respect op kunnen brengen. Ik meen niet, dat je daarom die kereltjes nu vrij moet gaan laten. Dat kun je niet doen, want zij zijn ingegaan tegen een bestaande rechtorde, waaronder zij leefden. Pas dus de wet maar op hen toe. Maar besef gelijktijdig, dat zij zeker niet slechte dingen voor zichzelf wilden doen. Wat zij wilden was: iets wat hen heilig was en is, wat meer waar maken.

Zo zijn er heel wat mensen, die trachten iets, wat voor hen heilig is, oprecht en met gehele inzet van hun wezen en mogelijkheden waar te maken. De rest van de wereld ergert zich daaraan en vraagt zich kennelijk steeds weer af, wat voor hersenen dergelijke mensen hebben, wanneer zij menen, dat zij op deze wijze iets kunnen bereiken.

Maar erger u a.u.b. niet al te veel aan dergelijke zaken, vrienden. Want daaronder zijn heel wat in zich goede zaken en hierdoor worden wel degelijk positieve ontwikkelingen mogelijk.

O, er is redeloze vernielzucht ook. Jongentjes zien

Kung Fu , maar durven geen echte tegenstander aan. Dus kiezen zij iemand, die zeker zwakker is, of trappen zij een telefooncel in elkaar en zeggen zichzelf dan, dat zij dapper zijn en aan betekenis hebben gewonnen.

De maatschappij veroorzaakt vaak deze agressies zonder een redelijke wijze te tonen, waarop men dit af kan reageren. In een gemeenschap, die geweld en verkrachting van de rechten van anderen tot gewoonte heeft gemaakt, zijn er echter toch nog mensen, die geloven aan een ideaal, dat größer is dan zij zelf. Die mensen geloven daarin niet alleen, maar zij zijn ook bereid daarvoor te leven, te werken, te vechten.

Er zijn mensen, die diep in zich durven zoeken en graven en zo in zich iets groots vinden. Of zij dit nu het koninkrijk Gods noemen, hoger bewustzijn of iets anders, zij bereiken het. Zij dragen een innerlijk licht in zich, zij kennen innerlijk een vollediger leven en een hogere waarde. Hun leven wordt niet gedikteerd door omstandigheden, maar door iets, wat veel belangrijker voor hen is en in hen leeft.

Deze mensen voelen zich verbonden met oneindigheden en/of de rest van de wereld die verbondenheid nu erkent en aanvaardt of niet, maakt voor hen weinig uit. En of die mensen dan samenkomen in een kerk, een koninkrijkszaal, een verenigingslokaal, of een jeugdclub- die natuurlijk een drughol is volgens een ieder, die er nog nooit geweest is - doet dan voor mij verder niet terzake.

Mensen geloven in iets beters, streven er naar, brengen er offers voor. Mogelijk past dit u minder goed. Maar erger u er niet al te veel aan. Zelfs niet aan het uitsluiten van een directeur ergens.

O, dat had ik natuurlijk niet mogen zeggen. Die man nam alleen zijn eigen geld, vergeet dat niet. Dat is toch zijn recht, nietwaar? Hoe komen die arbeiders er dan toe te stellen, dat de man dat geld in de fabriek had moeten steken en nu zijn eigen bedrijf niet mag betreden, omdat hij dit niet wenst te doen?

Volgens de huidige normen is, wat men doet onrecht, maar niet volgens de mentaliteit. Alleen is de reactie van de arbeiders volgens mij wat kinderlijk. Want deze man gaf hen het enige antwoord, dat juist was, toen hij stelde: Indien jullie er zo over denken, wil ik mijn bedrijf graag aan jullie of je bond verkopen.

Want toen riep een ieder, dat je dit niet kunt doen. Dan kun je je ergeren, over die man, die zijn eigen bezit voor zichzelf wilde gebruiken of over de anderen, die menen dat zij het recht hebben de man te beletten te doen, wat hij wil met zijn eigendommen.

Maar het lijkt mij beter eens na te denken, of in een maatschappij, waarin dergelijke conflicten mogelijk zijn, misschien een revolutie aan de gang is, die niet van bovenaf gedikteerd wordt.

Dat laatste is volgens mij erg belangrijk. Wanneer die arbeiders nadenken over hun rechten, maar weigeren de risico's te nemen, die behoren bij een aanvaarding van hun eisen, volgens de huidige normen, zijn zij volgens mij in hun

denken nog niet ver genoeg gevorderd. Zouden zij rijper geweest zijn, dan zouden zij niet over hun zekerheden en rechten gesproken hebben, maar gereageerd hebben met een: Geef ons maar een langlopende lening. Wij zullen dan onze schuld wel af kunnen lossen, wij kunnen dit aan, zolang iemand niet regelmatig de centen uit de pot haalt. Wij hebben gezegd, dat ons bedrijf levensvatbaar is en dat zullen wij nu, voor eigen risico, maar ook met eigen mogelijkheid tot beter inkomen wanneer wij slagen, de wereld wel eens even gaan bewijzen.

Ik betreur het dan ook steeds weer, wanneer dergelijke experimenten elders mislukken, zoals het geval was in België, waar een glasblazerij bewees, dat de arbeiders zelf dit bedrijf konden laten lopen en zelfs zonder verliezen konden laten werken. Of ik denk aan dat bedrijf, dat horloges maakte in Frankrijk, waar een dergelijk probleem speelde en de arbeiders wel degelijk in staat bleken hun eigen bedrijf te runnen, tot de overheid ingreep.

Belangrijk is bij dit alles, dat de mensen steeds meer beseffen, dat zijzelf ook wel iets kunnen, zelf ook wel iets waard zijn. Zodra zij bereid zijn, dit besef met een aanvaarden van alle risico's daarvan ook waar te maken, dan is volgens mij de wereld een grote stap vooruit gekomen.

Maar ja, het was vroeger natuurlijk voor vele gemakkelijker. Ofschoon: hebt u zich nooit geergerd aan die mensen, die op zondag zo vroom zaten te doen in de kerk en de rest van de week zich onchristelijk gedroegen? Het meest zou je je dan moeten ergeren over het feit, dat dit geen mensen uit één stuk zijn, mensen die menen, dat zij geestelijk en moreel aan de ene kant kunnen gaan staan en gelijktijdig materieel alle voordelen van de andere zijde genieten.

Mogelijk reageren vele van de arbeiders, die in opstand komen in deze dagen, op soortgelijke wijze: enerzijds willen zij hun ideaal en hun rechten en aan de andere kant wensen zij geen afstand te doen van hun eigen zekerheden en onverantwoordelijkheid.

Maar wanneer nu eens steeds meer mensen tot een geheel worden, dat niet in belangen en theorieën uiteenvalt, geen twee maatstaven meer gebruiken voor zich en anderen, maar eerlijk proberen alles, wat zij geloven en juist achten, met inzet van hun eigen wezen waar te maken, zou dan de wereld volgens u er niet veel beter aan toe zijn?

Het is natuurlijk gemakkelijker over anderen te oordelen, zonder daaraan voor jezelf consequenties te verbinden. Denk maar eens aan Amin, die sergeant op politieke stelten, die ergens een wat lachwekkende figuur is, wanneer je hem van buitenaf beziet. Maar wanneer je onder zijn gezag valt, zo is hij hij het meest onberekenbare en onbetrouwbare roofdier, dat er in je omgeving leeft, met hem zonder meer vergelijkbaar.

Maar laat ik niet te veel zeggen en hopen, dat de man geen bevriend staatshoofd is, anders krijgt men met deze uitspraak nog last ook. Uiteindelijk is er een tijd geweest, dat men niet openlijk van Hitler mocht zeggen, dat hij een diktator was, nietwaar? Want politiek heiligt het doel, ook de leugens en de onderdrukking van de waarheid.

Maar wees eerlijk tegenover jezelf en durf je in dit en andere gevallen afvragen, waar je aan toe bent. Wat telt voor u zwaarder: het volk, politieke eenheid, rechtvaardigheid en waarheid, of mogelijk politieke eenheid? De hoge heren denken steeds weer vooral aan politieke eenheid, dat kan ik u meteen wel verzekeren.

Je kiest mogelijk in het geval van Amin voor zijn volk. Maar besef dan wel: wie dit volk gaat helpen, helpt ook Amin, zoals het er nu voorstaat. De enige oplossing, die volgens mij eerlijk en waardevol zou zijn zou moeten luiden: help dit volk op elke wijze, die mogelijk is, maar onthoud je daarbij van elke vorm van hulp, die er toe bij kan dragen, dat Amin aan de macht blijft, of zijn mogelijkheden en invloeden sterker worden. Help liever het volk voorlopig niet, dan er toe bij te dragen, dat de huidige ontwikkeling bestendig wordt.

En besef a.u.b., dat hetgeen ik hier stel in betrekking tot Amin in heel wat andere landen en voor heel wat andere volkeren geldt.

Besef de situatie en lach er maar eens om. Nu de olie ook voor de Usa zo belangrijk is, hebben b.v. de arabische landen een nieuw volkslied gekozen, dat eens in uw land door een cabaretier werd gebracht: De olieman heeft een FORDje opgedaan....

En u dient zich ook eens af te vragen, waarom de olie de wereld zo sterk kan regeren. Ik meen, dat zeker een van de belangrijkste oorzaken is, dat veel mensen menen, dat een auto een onontbeerlijke noodzaak is, zo goed als de steeds sneller wordende vliegtuigen, de verdere uitbreiding van chemische industrieën, die niet bepaald arbeidsintensief zijn en bovendien voor de mensheid geen zegen vormen.

Wanneer het autoverkeer eens beperkt zou kunnen worden tot het werkelijk noodzakelijke en gelijktijdig alle supersnel vliegverkeer beperkt zou worden, zou er opeens een veel grotere energiereserve ontstaan, zou men veel gemakkelijker andere krachtbronnen kunnen gaan gebruiken en zou de wereld er beter aan toe zijn.

Voor sommigen mag je dit natuurlijk niet zo stellen. Hen is de auto heilig, snelheid modern en dus onvermijdelijk, maar realiseer u dan wel, dat een supersnelle jet naar b.v. Newyork rond 10 tot 12 maal zoveel brandstof per gewichtseenheid verbruikt dan een kleiner toestel, dat over de tocht enkele uren langer doet en bovendien maar 60 tot 70 passagiers meeneemt inplaats van een capaciteit te bezitten van honderden. Realiseer u, dat vele natuurlijke grondstoffen duur zijn geworden, omdat zij practisch van de markt zijn verdrongen door de petrochemische industrie, maar dat zij bij een grotere vraag in grotere hoeveelheid en billijker zouden kunnen worden aangeboden.

Denkt u daarover eens na. Dan kunt u zich verder ergeren over al die andere mensen, die hun auto niet laten staan voor korte verplaatsingen. Dat is toch nodig en bovendien is het zo lastig, dat een ieder maar met zijn auto op de weg zit. Wanneer je naar het postkantoor om de hoek wilt rijden om even een paar kostbare postzegels aan te

kopen voor je briefverkeer, is er niet eens meer een parkeerplaats in de buurt te vinden, waar is het niet?

Want al lacht u, zo reageert men nog steeds. Nog! Maar steeds meer mensen gaan beseffen, dat het niet voldoende is te zeggen, dat "wij" daaraan iets moeten doen, maar dat het werkelijk noodzakelijk is zelf te beseffen, wat je zelf zou kunnen doen en dit dan ook te volbrengen. Ik moet er iets aan doen.

Maar wanneer een mens werkelijk durft zeggen: ik zelf moet er iets aan gaan doen, dan zegt hij in feite ook: mijn innerlijk leven, mijn innerlijk licht, mijn innerlijke waarheid moet ik om gaan zetten in daden, tot praktijk maken.

Dan begint de mens natuurlijk zelfs daarbij nog te dromen. Hij denkt, dat God achter hem staat, of de geest boven hem zweeft om hem te helpen. Hij denkt dan b.v. zieken te kunnen genezen, voortaan in de toekomst te kunnen zien, of zelfs alles zonder meer voor een ieder in orde te kunnen maken. Maar dat gaat dan mooi niet door.

Aan de andere kant geldt voor hem wel: wanneer je eerlijk kunt zeggen, dat je het beste gedaan hebt, wat je maar kunt doen en in jezelf het gevoel hebt, dat je niets verloochend of verraden hebt - zelfs niet jezelf - word je als vanzelf een ander mens, een wezen, dat meer kracht bezit, meer innerlijk bewustzijn opbrengt, meer mogelijkheden van geestelijke en materiele aard weet te vinden ook.

Je kent natuurlijk ook dan conflicten. Daaraan kun je niet ontkomen. Maar je wordt toch een geheel ander mens. En er komen steeds meer mensen, die zo reageren.

Omdat zij het gevoel hebben anders te zijn dan een ander, accentueren zij dit misschien in uiterlijkheden. De een loopt met een baard, dat je er een sik van krijgt, de ander trekt kledij aan, die ofwel uit de tijd van de oermens danwel uit de 18e eeuw schijnt te stammen, terwijl een derde het noodzakelijk vindt te pas en te onpas overal luidkeels zijn mening kenbaar te maken.

Ook hier staat de tijd natuurlijk niet geheel stil. In mijn tijd zeiden wij nog: gekken en dwazen schrijven hun namen op muren en glazen. Nu kun je beter zeggen: idealisten en idioten kunnen het niet laten hun slogans overal neer te poten.

Want overal vind je spreuken, worden de leuzen van anderen verminkt enz. Daaraan ergert men zich vaak. Maar heb je eigenlijk niet het recht om je daaraan te ergeren? Zijn de mensen, die zo openlijk uitkomen voor wat zij zijn, denken en willen, niet op sommige punten zelfs iets beter dan al die fatsoenlijke mensen, die dergelijke dingen alleen in de meest besloten groepen ooit eens uiten? Vraag u dit eens af, zelfs in dit den Haag, deze ambtelijke fatsoenlijke stad, die met zijn steeds meer de aandacht trekkende ruïnes, zijn intens toenemende toename van liefelijke bejegening van de naasten, vooral in het nachtleven toch wel in uw aller harten een zeer bijzondere plaats moet innemen.

M.a.w. : Den Haag is een stad, die niet eens weet, wat zij waard is en veel van haar werkelijke waarden teniet doet door die af te breken. Een stad vol illusies en verwaandheid.

waarvoor weinig of geen reden bestaat.

Maar het is ook een stad, waarin langzaam maar zeker bij steeds meer mensen een nieuwe mentaliteit kenbaar wordt waar de gevestigde fatsoensridders zich dan een beroerte van schrikken.

Ergert U zich nu of niet? Neen? Laat ons dan beseffen, dat ook hier in deze stad bepaalde veranderingen beginnen op te treden, al vind je die niet voornamelijk in de regeringskwartieren. In volkswijken zie je een nieuwe mentaliteit, in buurten met sombere straten, die meestal alleen worden opgevrolijkt doot het veelkleurig en vaak gebutste blik, dat er geparkeerd staat.

In dergelijke wijken tref je mensen aan, die hebben gezegd: wij moeten samen anders zijn, dan kan alles anders worden. Zeker, die mensen nemen allerhande vreemde namen aan, de een werkt sociaal, de ander heeft een unit en de derde exploiteert een wereld, wets- of andere vreemde winkel. Die namen doen echter niet terzake, wanneer door de inzet van deze mensen kan worden vastgesteld, dat er niet alleen in die wijken iets gist, maar dat er bovenal ook iets verandert.

De mensen gaan meer zelf leven, zelf nadenken, zelf naar oplossingen zoeken. Wat niet betekent, dat het alleen om de vraag gaat, of hier nu dure flats zullen komen of woningen die nog enigszins betaalbaar blijven. Deze mensen gaan samenleven, zien de gemeenschap als iets, waarmee zij werkelijk iets te maken hebben, waaraan zij zelf iets moeten doen. Dat gebeurt ook in uw landje hier, in uw eigen stad zelfs.

Wanneer dit zelfs in een stad als de uwe zonder meer mogelijk is, zou een dergelijke verandering van mentaliteit dan in de rest van de wereld niet evenzeer kunnen ontstaan? Er zijn natuurlijk wanhopige en krampachtige pogingen om het oude in stand te houden. Een mooi voorbeeld hiervan is de toch wel zeer bijzondere rechtspleging, eens in uw eigen land berucht, maar nu in Duitsland opgedoken bij de berechting van de Baader-Meinhofgroep. Men kan terecht stellen, dat in dit en dergelijke gevallen beide zijden het wel wat te bont maken.

Maar wanneer wij eerlijk en oprecht zijn, zullen wij toe moeten geven, dat ook dergelijke dingen eens te meer aantonen, dat er werking zit in de mentaliteit van de wereld, dat er veel aan het veranderen is en dat het daarom niet bepaald de moeite waard is je te ergeren over alle nevenverschijnselen van die vernieuwing.

Spaar je de moeite en kijk naar de hoofdzaak: mensen, die anders gaan denken, mensen die anders gaan leven, mensen, die meer medemens worden t.a.v. hun medemensen en zelfs minder ambtelijk en juridisch gaan denken t.a.v. hun eigen positie en taak in de maatschappij.

Mens, erger je niet. Een leuk spel, dat eigenlijk het monopolie van de kleine luiden genoemd kan worden. Want in monopolie maak je een ander failliet, in mens erger je niet schop je hem van zijn plaats, zodat hij opnieuw moet beginnen. Een zeer maatschappelijk spel ergens. Men roept uit: mens erger je niet, omdat dit een spel is. Maar zou men er dan niet beter aan doen, het gehele leven wat meer als een spel te beschouwen?

Uiteindelijk geldt ook voor de mens: zolang je leeft, kun je opnieuw beginnen. Wat niet altijd even gemakkelijk zal zijn, maar bij mens erger je niet sta je ook wel eens tien beurten te wachten, voor je de zes hebt gegooid, waardoor je weer in het spel kunt komen. Maar eens kom je er en met wat geluk en handigheid kun je het dan alsnog heel ver brengen.

Laat ons dan de ergernissen van 't leven en zelfs de trap, die wij zo nu en dan nakrijgen, wat sportiever opvatten en liever eens kijken, wat wij, de spelers, eigenlijk zijn.

Vraag je af, of je niet met een zeker sadisme steeds weer zit te wachten op de kans een ander uit het spel te gooien - want hij is er bijna en dus Laat ons die mentaliteit eens veranderen. In het spel is iets dergelijks een grap. Maar in het leven is zo iets voor een ander alles - behalve een grap. Laat ons daarom van dergelijke praktijken afzien.

Kijk wat mensen onderling zijn, wat zij voor elkaar kunnen betekenen. Ontdek, hoe de schijnbaar grove stomme vent soms wijsheden verkondigt, waar je je pet voor af kunt nemen, wanneer je hem uiteindelijk de kans geeft om aan het woord te komen. Ontdek, dat zelfs een jongen van de vlakke, die voor niets deugt, opeens bereid is om heel veel te doen, wanneer hij ontdekt, dat een ander in moeilijkheden verkeert. Besef, dat zo iemand vaak bereid is iemand, die werkelijk hulp nodig heeft, te helpen, terwijl hij anderen, die hem niet aanstaan, onmiddellijk inelkaar pleegt te tremmen.

Overall en in alle mensen is wel iets goeds. Het is soms moeilijk om het te vinden, maar het zit er in. Zelfs een politicus is niet alleen maar een bundel bla-bla.

Let op het goede, probeer de mentaliteit van verandering, het zelf iets tot stand brengen, die wij nu misschien nog zo gevaarlijk vinden bij bepaalde groepen, te begrijpen en voor onszelf vertalen in een persoonlijke verandering, een verandering van het menszijn.

Erger je eens niet aan al die verschijnselen, maar vraag je af, wat daardoor in de mensen kan veranderen, zodat de mens mogelijk ten laatste kan beginnen zelf te leven en zelf te denken. Dat hij daarbij fouten zal maken, valt niet te vermijden, want voor zich denken hebben mensen lange tijd niet gedaan.

Maar er is nu een kans. Langzaam maar zeker veranderen de eens onfeilbare voorlieden van afgodsbeelden, die de gemeenschap schenen te verpletteren met hun gezag en wijsheid tot gewone, soms maar kleine en kleingeestige kereltjes, waar je over na moet denken, die je aan hun woord moogt houden, die je vragen moogt stellen omtrent hun opechtheid en van wie je de verklaringen niet zonder meer als waar behoeft te aanvaarden.

Besef: ik ben mens, ik moet zelf denken, zelf beslissen. Wanneer men mij zegt, dat b.v. God iets van mij eist, zo mag ik vragen, waarom en hoe men wel tot die konklusie gekomen is. Wanneer iemand beweert, dat iets de enige waarheid is, mag ik er over nadenken, of dit wel juist is. Zegt men u, dat dit de juiste mode is, zodat u op een bepaalde wijze gekleed dient te gaan, moogt u zich afvragen, of iets anders niet gemakkelijker of prettiger is.

Je bent een mens, je moogt zelf nadenken. Je moogt zelf leven, je eigen raadsels maken van dit leven desnoods in deze dagen. Dat gebeurt er in uw tijd. De mens van heden zegt: ik sta mogelijk radeloos tegenover God en al die andere grote dingen, maar ik zoek. Ik zoek in de denkbeelden van India, in vormen van sektarisme, waar dan ook. Maar ik zoek, ik voel, dat er licht is en wil dit licht vinden, wil die kracht, die ik veronderstel vinden en beleven. Ik wil mens zijn en niet alleen maar een door wat kleine emoties bestuurde robot, die niet mag vragen en alleen maar mag volbrengen, wat hem is opgedragen.

Indien u de maatschappij van heden beziet, met al zijn wonderlijke gebeurtenissen en nevenverschijnselen van de omschreven ontwikkeling, erger u dan niet al te zeer. Vraag u eens af, of veel van hetgeen waarover u zich zo kunt ergeren, of waarover u zich zo op kunt winden, niet vooral voortkomt uit deze zich innerlijk afspelende veranderingen in de mensheid.

Vraag u ook eens af, of veel van de zaken, die voor u verwerpelijk zijn, niet onmiddellijk voortvloeien uit een soort geestelijke emancipatie van de mensheid, die echter nog niet leerde maat te houden.

Juist, omdat u in deze tijd heel wat nieuws zult horen van alle zijden, waarover u zich heerlijk kunt ergeren, heb ik u dit onderwerp voorgelegd, op mijn wijze. Mogelijk zou het beter gedaan kunnen worden, maar er was op het ogenblik niemand, die het werkelijk beter kon doen, dus u moet hiermede maar genoegen nemen.

Mijn vraag aan u: Wanneer u met zovele zaken gekonfronteerd wordt, vraag u dan ook eens af, wat er achter schuilt. Probeer voor uzelf te erkennen, hoeveel nieuwe geestelijke waarden, hoeveel innerlijk bewustzijn en zelfs innerlijke bevrijdingen mede een rol spelen in het gebeuren.

Dan zult u zich mogelijk minder ergeren en zelfs in uzelf een stimulans vinden om te begrijpen en zo anderen te helpen, waar dit mogelijk is. Ik besef wel, dat uw land van Ambon geen republiek meer kan maken. Dit eisen is van een vlo vragen, dat zij even een olifant opzij zal zetten. Maar je kunt mogelijk wel wat meer begrip hebben voor degenen, die, dank zij hetgeen uw land eens deed, nu nog van die republiek dromen.

Wij behoeven het niet eens te zijn met allerhande groepen, die wat wonderlijk en vaak ordeverstoring op plegen te treden. Maar mogelijk kunnen wij daarnaast dan toch wat meer respect opbrengen voor hun pogingen op hun wijze de menselijkheid en de vrijheid te verdedigen.

Wij behoeven het niet eens te zijn met degenen, die zich volstoppen met speed, reefer, of andere dope. Maar wij zullen ons dan toch ook af moeten vragen, waarom zij dit doen en niet alleen veroordelend optreden.

In een schijnbaar hopeloze maatschappij, waarin de mensheid aan een toenemende apathie ten grond scheen te moeten gaan, ontstaan nieuwe ontwikkelingen. Crisis, werkeloosheid spelen een rol, maar vooral ook de vele elementen, die je steeds weer dwingen je te bezinnen op jezelf en je eigen wijze van leven. Mensen, die verkeerd schijnen te handelen

misschien, maar die gelijktijdig zoeken naar inhoud en betekenis in hun bestaan, mensen, die zoeken naar iets, wat hen niet door anderen wordt aangepraat, maar wat zijzelf kunnen beleven en waarmaken.

Laten wij ons dan maar niet ergeren, maar ons afvragen, wat wij kunnen doen, hen begrijpende om duidelijk te maken, dat wij hen niet verwerpen, zelfs wanneer wij het met hun methoden niet eens kunnen zijn.

Hebt u kommentaar?

x Slinkt het percentage van de oude garde, die alles bij het oude wil laten zodanig, dat zij mee kunnen blijven draaien als een speelse bijzonderheid, of blijft het altijd een harde strijd?

- Langzaam maar zeker worden dergelijke mensen een curiositeit. U dient echter wel te beseffen, dat alles, wat door u op het ogenblik als oude garde wordt ervaren, dit niet altijd feitelijk is.

Heel veel mensen zij zo vergroeid met een bepaald taalgebruik, of het gebruiken van bepaalde instrumenten, dat zij niet in staat zijn hun veranderde inzichten en bedoelingen voor u duidelijk te maken op een voor u verstaanbare wijze.

Indien ik de werkelijke oude garde in Nederland op dit ogenblik moet schatten - waarbij ik niet spreek over degenen, die nog niet reageren, maar alleen over degenen, die zuiver behoudzuchtig reageren, - dan kom ik op niet meer dan 17% van de bevolking.

Kijk ik naar de actieve werkelijk progressieve elementen, dan kom ik tot rond 14% van de nederlandse bevolking. Kijk ik echter naar de progressief in partijverbanden georganiseerden en meelopers van dergelijke groepen, dan kom je wel op een veel hoger percentage, maar het grootste deel van die mensen denkt nog niet zelfstandig.

Indien ik de passieve massa van uw land mag schatten - die overigens langzaam maar zeker geactiveerd wordt - dan schat ik deze rond de 40%. Hierbij wil ik opmerken, dat het merendeel van de passieve massa bestaat uit mensen, die sleur-gebonden leven, zodat er geen neiging bestaat om die sleur te verbreken, maar anderszins weinig of geen neiging zal bestaan om zich tegen een verbreken van de sleur te verdedigen, indien dit van buitenaf geschiedt.

De massa bestaat immers uit mensen, die eerst, wanneer zij persoonlijk ergens bij betrokken geraken, zelfstandig zullen gaan reageren. Wat dit betreft meen ik, dat de werkeloosheid in uw land, hoe betreuenswaardig bezien vanuit een ander standpunt, voor velen toch ook een zegen zou kunnen zijn.

Niet alleen wordt hierdoor de rechtspositie van de werkeloze mens binnen de gemeenschap opnieuw beschouwd en gedefinieerd, maar bovendien zal de mens, die zonder werk is, zich eerder af moeten gaan vragen, hoe hij toch een voor hem voldoende inhoud en betekenis aan zijn bestaan zal kunnen geven. Vooral zullen velen moeten leren beseffen, dat dit laatste ook op 'n andere wijze bereikt kan worden dan door het tot de komst van het pensioen een en dezelfde functie bekleden of hetzelfde beroep uitoefenen. Het overblijvende percentage van de bevolking is voor ons minder van belang en bestaat deels uit mensen

die sterk religieus denken, extremisten enz.

Is dit voldoende?

x Is het schermen met kapitalisme, kommunisme enz. een menselijke vorm van luiheid?

- Het is etiketverdwazing, een soort psychose, die de mensheid in de laatste 150 jaren overspoeld heeft. De laatste tijd zoekt men overigens steeds meer naar letteretiketten en zijn langere etiketten minder in de mode.

Wanneer men kapitalisme zegt, dan hanteert men een emotiebeladen woord, waarover men niet hoeft na te denken. Het is geen werkelijk begrip, maar eerder een woordfaçade, die het mogelijk maakt bepaalde dingen te zeggen of af te wijzen, zonder daarover na te denken en zonder daarbij duidelijk eigen emoties op de voorgrond te plaatsen.

Men spreekt over kapitalisme vaak op soortgelijke wijze als anderen spreken over God, kommunisme, fascisme e.d. In alle gevallen gaat het om vage waarden, die wel werkelijk bestaan, maar toch heel anders bezien dienen te worden dan de doorsnee gebruiker van dergelijke woorden pleegt te doen.

Dit etiketteren helpt degenen, die bepaalde denkbeelden willen verbreiden. Wanneer men een ieder duidelijk zou moeten gaan maken, wat nu echt kapitalisme is en wat niet - waarbij men zich dus o.m. af zou moeten gaan vragen, wat sociaal kapitalisme, a-sociaal kapitalisme, staatskapitalisme betekenen.

Men maakt het zich gemakkelijk door eenvoudig emotioneel te stellen: kapitaal en kapitalisme zijn onze vijanden en onderdrukkers. Wat natuurlijk een grove leugen is.

Zoals anderen stellen, dat kommunisten allen zijn, die de bestaande maatschappelijke orde ondermijnen. Wat niet bepaald juist is, want indien dit waar zou zijn, zouden bepaalde internationale bedrijven bepaaldelijk kommunistisch zijn van aard.

M.a.w.: de hantering van dergelijke begrippen is maar zelden logisch. Men geeft echter de mensen een argument in handen, dat zij niet behoeven te begrijpen, omdat zij aan dit woord een geheel eigen reeks associaties verbinden.

Elke etikettering heeft de neiging zoveel mogelijk begeerten en angstelementen van de mensen samen te vatten, zodat er in feite een emotionele geladenheid ontstaat bij het horen van een woord, waarvan de werkelijke betekenis niet of slechts vaag beseft wordt.

x Maar er is toch wel een polarisatie tussen diktatoriaal en meer altruïstisch ingestelde elementen.

- Polarisation is een woord, dat in de politiek op het ogenblik erg in is, maar dat in feite niets anders betekent dan een vergroten van tegenstellingen. Maar van een wezenlijke vergroting van tegenstellingen kan slechts dan gesproken worden, wanneer de tegendelen ook gelijkwaardig zijn.

Indien u b.v. geneigd bent te stellen, dat de conservatieve elementen zich steeds sterker gaan afzetten tegen de progressieve elementen, zo moet u omgekeerd ook stellen, dat deze progressieve elementen dit ook doen en in zich een even diktatoriale geneigdheid vertonen als de behoudzuchtige groepen, die nu het heft in handen hebben. Alleen dan kan men

terecht van een polarisatie in dit opzicht spreken.

Diktatuur is geen noodzakelijke tegenstelling tot altruïsme. De beweegredenen van dictatoren zijn in vele gevallen altruïstisch, ook wanneer de praktijk later anders uitvalt.

x Ik meen, dat zowel progressief als behoudzuchtig een standpunt innemen, dat strijdig is met alles, wat door u zo hoopvol wordt genoemd.

- Extremisten dus. Indien wij zien, hoe groot het aantal extremisten in de nederlandse samenleving is, zo bedraagt dit nog niet geheel 0,235%. Wat een nogal gering aantal is.

Deze extremisten zouden ook onder andere omstandigheden extreem gereageerd hebben. Mogelijk zouden zij dan gerespecteerde burgers zijn, die in het geniep hun huisgezin op sadistische wijze behandelen of iets dergelijks.

In het buitenland zien wij iets dergelijks. Ook groepen als de Baader-Meinhofgroep en het rode leger zijn in feite zeer kleine minderheden, ook al komen zij veel in het nieuws door hun optreden.

Begrijpen kan men dergelijke mensen overigens wel. In feite zijn het uitgestotenen van de gemeenschap, die niet bewust zichzelf in die positie hebben geplaatst, maar reeds voor hun optreden zich paria's gevoelden. Hun poging om zich aanvaardbaar te maken volgens hun persoonlijke voorstelling van betekenisvol leven, betekende een afwijzing van de gemeenschap.

Zij voelden zich daardoor steeds meer de verklaarde vijanden van die gemeenschap, waarbij hun eigen optreden tegen de maatschappij, die zij haten, door hen wordt goedgepraat met fraaie theorieën, die maar voor een zeer klein deel in de werkelijkheid kloppen. Dit geldt voor de palestijnse en andere terreurgroepen over de gehele wereld.

Deze basis voor hun optreden, in feite wortelende in een gevoel van eigen machteloosheid, is evenzeer het werkelijke motief van b.v. de eskaders des doods in Brazilië en Argentinië als voor de stadguarillds, die wij in vele landen aantreffen. Altijd weer geldt, dat deze mensen ergens buiten de algemene normen komen te staan en zich tegen die positie proberen te verzetten. Maar dergelijke mensen zijn en blijven steeds zeer geringe minderheden, ook wanneer door hun zeer actief optreden en hun extreem optreden in een pogen erkenning af te dwingen, of eigen gelijk te bewijzen hen meer onder de aandacht brengt dan mensen, die op meer aanvaardbare wijze binnen de gemeenschap hun weg zoeken.

Laat deze groepen, die men als verdwaasd of zelfs licht psychisch gestoord kan beschouwen, buiten beschouwing en kijk naar de meer normaal extreem denkenden. Wij zien dan, dat de extreem denkende alleen werkelijk iets kan bereiken indien hij ook bereid is alles, wat hij voor zich opeist, gelijkelijk aan alle anderen toe te kennen.

In de huidige z.g. polarisatie lijkt men dit meer en meer over het hoofd te zien. Maar steeds meer mensen gaan toch beseffen, dat je voor jezelf bepaalde vrijheden niet terecht op kunt eisen, wanneer je die niet gelijktijdig aan anderen wilt geven.

x
Ik zie in de progressieve tak vooral sterk materialistische tendenzen en daarnaast een ouderwetse zendingsdrang.
Materialistisch ingesteld is niet geheel juist geformuleerd. U zoudt eerder moeten stellen, dat hun eisen vaak van materieel karakter zijn, omdat zij nu eenmaal leven in een maatschappij, die materialistisch is ingesteld en zij alleen zo eisen kunnen hanteren, die voor die gemeenschap nog te begrijpen zijn.

Zendingsdrang? Inderdaad, de drang tot overtuigen is bij alle mensen min of meer aanwezig. Ik meen echter, dat juist bij de meer progressief denkenden een grotere neiging tot dialoog bestaat - dus discussie en uitwisseling van mening - dan bij werkelijke zendelingen of extreemdenkenden. Ook hier zijn er natuurlijk mensen, die alleen hun eigen mening willen horen en verder niets, maar een meerderheid is toch bereid in een poging tot overtuigen ook te discussieren met aandacht voor de argumenten van anderen. Wij kunnen dit zelfs waarnemen in de christenheid, waarin die zendingsdrang traditioneel zeer sterk is vastgelegd.

Ook hieruit blijkt volgens mij een ontwikkeling. Indien ik u toe roep, dat u zich niet moet ergeren over vele verschijnselen, zo doe ik dit m.i. niet ten onrechte. Wij allen laten ons te vaak door uiterlijkheden verblinden. Vergeet niet, dat degenen, die u shockeren door hun zeer materieel gestelde eisen, vaak gelijktijdig mensen zijn, die zelf grote materiele en andere offers brengen om die eis te kunnen formuleren.

Ga daaraan niet voorbij en u zult beseffen, dat de eis in vele gevallen tot het symbool is geworden van een innerlijkheid, waarvoor men nog geen uitdrukkingmogelijkheid heeft gevonden - mogelijk ook, doordat de maatschappij je geen kans geeft meer innerlijke argumenten te hanteren, zonder dezen gelijktijdig geheel los van de praktijk te beschouwen.

Ik hoop hiermede uw vraag beantwoord te hebben. En ondanks het preken dat velen doen, van een Jongeling middels een Aantjes tot een Uyl, zie ik toch alom steeds meer positieve elementen in het menselijk gedrag en verheug mij daarover.

Hopelijk vindt u het niet erg, dat ik hiermede mijn bijdrage werkelijk ga beëindigen. Ik heb bemerkt, dat mijn uitgesproken verwachtingen door velen maar met aarzeling werden aanvaardt. Geloof mij:

Mens erger je niet. Laat je niet tot emotionaliteit opzweven door uiterlijkheden, probeer te begrijpen en probeer bovenal in dit begrip te komen tot een benadering van en een wederkerigheid van begrip met je medemensen.

Want dat betekent in deze dagen de mogelijkheid vele problemen op te lossen, die nu nog onoverkomenlijk lijken.

Ik dank u voor uw aandacht.

---0-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

In dit tweede deel van de bijeenkomst dienen wij meer geestelijke aspecten en waarden te belichten. Ik koos daarvoor een thema, dat ik u als volgt wil duidelijk maken:

Ik heb de mensen lief. O, niet om wat zij zijn en niet om wat zij dromen, niet om wat zij doen, maar om wat zij kunnen zijn, wanneer zij niet meer schromen om waarlijk mens te zijn.

Dit thema heeft natuurlijk zijn echtergronden. Wanneer je vanuit mijn huidige toestand de mens in de stof beziet, zo zie je die mens als een soort lichtende vlek, waarin allerhande kleurvariaties een rol spelen en het licht soms sterker, soms zwakker wordt.

Soms, opeens, zie je in die mens schoonheid. Vraag je je af, wat het is, dan blijkt het alleen mogelijk, dit meer technisch te verklaren. Er is een activiteit van een chakrum, een plotselinge uitwaaiing van energie in de aura.

Maar op zo een ogenblik zie je opeens, wat een mens kan zijn. Dan weet je wel, dat die mens niet zo is, dat dit maar een kort ogenblik is, dat weer voorbijgaat. Maar zolang het duurt, is het als een mooie zonsondergang. Zo dadelijk is het nacht en kun je weer kijken naar sterren, naar een wolk die voor de maan drijft. Toch blijf je die wonderlijke gloed onthouden, die je even aanschouwde, het schouwspel van die oranje schijf, die in veelkleurigheid langzaam wegzinderde tot het grijs werd. Een dergelijk beeld blijft je lang bij.

Ik heb waarlijk de mensheid lief. Ik ben eens mens geweest en heb, zoals alle mensen, gevochten en gezocht, fouten gemaakt en dwaasheden begaan. Maar wanneer ik zie, hoe tussen als deze op zich niet bepaald bewonderenswaardige zaken de schoonheid steeds weer oplaait, zo kun je haast niet anders meer dan zeggen: Schepper, ik ben u dankbaar, dat U dit tot stand hebt gebracht.

Wanneer je kijkt naar de uitstraling van een mens, zo zie je ook vaak, hoe - als zilveren en gouden slingers - gedachten weggaan, hoe voertuigen gaan naar andere werelden en het ik zich bevindt in een toestand, die voor het stoffelijke bewustzijn niet eens kenbaar is.

Dan zie je ook, hoe dat ene moment van schoonheid, dat je in die mens voor een kort ogenblik zag, op vele plaatsen en op vele verschillende niveaus herhaald wordt. Je ziet, hoe er een harmonie tot stand wordt gebracht, waarbij die ene mens met zijn gedachten, dromen, onbewust verlaten van het lichaam, verknoopt wordt op harmonische wijze met een kosmos, die je zelf, ook al ben je geest, nog niet volledig kunt overzien.

Dan ontstaat er een blijheid in je. Niet, dat ik juichend en jubelend dan door de sferen ga, roepende: Ik heb een mens gezien. Maar ergens in mij spreekt dan iets en zegt: Ja, ik heb in een eenvoudige mens ergens een brokje van het eeuwige licht gezien. Ik heb achter al die sluiers van onbewustzijn eenzijdigheid en beperktheid opeens het oneindige voor korte tijd aanschouwd.

Rond dit oneindige groepeerden zich de vele mogelijkheden en eigenschappen van die mens tot een geheel, dat verbluffend, overrompelend schoon was.

De wereld, zoals je die als mens beziet, is niet bepaald volmaakt. Je ziet dwaasheden, hartstochten, onbegrip, misverstanden en onverschilligheid en vraagt je als mens waarschijnlijk wel eens af, of dit nu zin heeft, of dit nu betekenis kan hebben in de eeuwigheid. Dat komt, omdat je maar één klein deel van de werkelijkheid ziet.

Om de wereld lief te kunnen hebben, de mens en de mensheid lief te kunnen hebben, moet je verder zien dan het uiterlijk alleen. Je moet gaan begrijpen, hoe alle mensen te samen veel meer betekenen en veel meer zijn dan ooit stoffelijk kenbaar kan worden.

Je moet beseffen, hoe in de mensen krachten ontstaan, waarop de eeuwige krachten kunnen antwoorden. Je moet zien, hoe soms de kosmos zelf samengebald lijkt te worden tot een bolbliksem, die voor een ogenblik een mens treft, schijnt te exploderen en te verdwijnen, maar een schemerend licht, een aura van energie, achterlaat, die je verstomd doet staan door zijn volheid en zijn schoonheid.

Ik kan mij voorstellen, dat er veel mensen zijn, die schouderophalend zeggen: de mensheid? Ze protesteren, vechten, ze vloeken en stelen, zij gedragen zich eigenlijk als dieren en schijnen hun denkvermogen soms alleen te gebruiken als verontschuldiging voor de dierlijkheid, die zij dan menselijk willen noemen.

Maar wanneer je verder kijkt, zie je dat die uiterlijkheden, zogoed als die verontschuldigingen en dat zelfbedrog, alleen maar een vage weergave zijn van een werkelijkheid, die veel groter is.

Ik weet, dat het voor mensen moeilijk is te beseffen, dat zelfs het volgens hen meest negatieve nog positief kan zijn. Toch heb ik mensen zien sterven in pijn, die juist daaraan een nieuwe grootheid ontleenden. Ik heb mensen zien lijden en gezien, dat dit lijden hun wezen als een vuur veredelde en ontdeed van vele bijkomstigheden, zodat zij nadien meer bewust levend verder gingen.

Wanneer ik dit zie, kan ik mij niet voorstellen, dat deze mensen daarvan zelf niets bemerkt hebben. En toch lijkt het zo te zijn.

Wij allen vormen één geheel. Je kunt niet zeggen: hier is een mens en daar is een mens, maar tussen beiden bestaan geen banden. Zij behoren beiden tot de zelfde cyclus van ontwikkeling, zijn op dezelfde wijze als wij allen geboren uit het goddelijke licht zelf. De eenheid, die ons verbindt, is voor ons allen, mens en geest, de enige weerkaatsing van het goddelijke licht, dat wij tot stand kunnen brengen.

Zeker, wie de vibrerende kracht kent, die uitgaat van het onbekende middelpunt, dat wij God noemen en zich voor een kort ogenblik in die lichtende golven dompelt, kan geen verschil meer maken tussen mensen en andere zaken. Maar zelfs indien je dit slechts benadert, is alle menselijkheid een enkel geheel, dat hoogstens schijnbaar gebroken kan worden door verschillen van tijd en ruimte.

Maar zelfs wanneer je je als geest onderdompelt in het goddelijk trillend geheel van de werkelijkheid, blijf je gestalte, wezen, ego, weerkaatsing en ben je voor je besef nog steeds niet essentie zonder meer.

Toch besef je dan beter, dat de mensheid één geheel moet zijn, waarin het menselijk zijn alleen de waarden van het trillende licht der werkelijkheid weergeeft op een wijze, die je begrijpen kunt, waarmee je één kunt zijn op die wijze, een waarheid, die je altans kunt benaderen.

Wanneer ik bij een enkele mens een kort ogenblik zie van schoonheid en vibrerende lichten, zo weet ik weer: Dit is deel van ons allen.

Wanneer ik zie, dat een mens, die door de modder heen zich een weg zoekt in de voor hem belangrijke wereld van de materie, voor een kort ogenblik meer lichtend wordt, dan zeg ik mijzelf: Zie je, wij zijn misschien wel allen modder, maar dan in ieder geval geen modder, waarin geen licht woont. Wij zijn licht, kracht, werkelijkheid.

Ik heb de mensen lief. Hoe kan ik anders? Hoe kan ik mensen haten en niet mijzelf mede haten? Hoe kan ik de mensheid verwerpen en niet gelijktijdig mijzelf veroordelen? Of ik wil of niet, door mijn ontwikkeling, door dat, wat ik nu ben, ben ik deel van de mensheid.

Mogelijk klinkt u dit alles als een filosofie, of een verhaal, dat u zich nog niet geheel voor kunt stellen. Maar ik zeg u: Wij allen zijn één en dezelfde kracht en ook in onze schijn van verscheidenheid is er zoveel, dat ons vereent, dat het dwaas zou zijn de kleine verschillen te tellen, terwijl wij wat ons vereend over het hoofd zien.

Ik houd van de mensheid niet om wat zij is. Want wat zij is, is de beperktheid, waarin zij op aarde zich op dit moment uit. Ik houd niet van de mensheid om dat, wat zij droomt, want in haar dromen compenseert zij alleen maar de onvolledigheden, die zijzelf onbewust beleeft en ondergaat. Ik houd niet van de mensheid, omdat wat zij doet. Want veel van hetgeen een mens doet, is heel iets anders dan hij wil doen, wil zijn, wil kunnen. Ik houd van de mens om het licht, dat in hem leeft.

Ik geloof, dat ik de gehele kosmos bemin om juist dit licht, dat overal in haar bestaat. Wat maakt het mij uit wie of wat je bent, mens, wanneer er licht in je woont? Wat maakt het mij uit, hoever je je bewust blijft op de wervelende reis tussen het diepste duister en het hoogste licht, waarvan je stoffelijk leven hoogstens een fragment is.

Wat maakt het mij alles uit, mens? Je bent licht, licht, dat vreugde schept, je bent licht, dat, brekende door de vele verwarringen van het menselijk zijn brekende, schoonheid creëert, een schoonheid, zo onvoorstelbaar, zo doordringend en diep, dat het je soms verwondert, dat een mens, waarin die glans zich toont, niet tot de sterren kan zeggen: sta stil, zodat de gehele kosmos voor een ogenblik ademloos wacht op zijn wil en woord.

Menszijn is meer dan je denkt. Ik wil de mens niet zeggen, dat hij zoveel krachten en gaven heeft, al is dit waar. Want mensen plegen bezig te blijven met hun eigen beperktheid. Maar ik houd van de mensen, niet om dat wat zij leven, denken dromen, maar om dat, wat zij zijn: licht dat door vormen kenbaar wordt.

Goeden avond.

d.d. 20 juni 1975